

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ управління Державної
служби якості освіти

у Запорізькій області

«08» вересня 2023 року № 01-11/25

ПРОГРАМА

моніторингу якості організації дистанційного навчання
у закладах загальної середньої освіти Запорізької області

I Загальні положення

З вересня 2020 року в багатьох закладах освіти Запорізької області спостерігався перехід на дистанційну форму навчання у зв'язку із виявленими випадками захворювань на COVID-19. 01 вересня 2021 року 514 закладів загальної середньої освіти всіх типів і форм власності Запорізької області продовжили освітній процес у дистанційній формі, що було зумовлено пандемією COVID-19.

З початком активної фази воєнних дій більшість закладів освіти закінчили навчальний рік з використанням технологій дистанційної освіти, 239 шкіл залишилися на тимчасово окупованих територіях, закінчивши навчальний рік 01 травня 2022 року, так і не розпочавши його після вимушених канікул з 24 лютого 2022 року. Заклади освіти, які були юридично переміщені, евакуйовані на підконтрольну територію України, освітній процес організували виключно в дистанційній формі.

У 2022/2023 навчальному році фактично надавали освітні послуги 416 шкіл, із них: 408 – працювали у дистанційному форматі, 8 – у змішаному. Враховуючи довготривалий освітній процес у дистанційному режимі, наближену зону активних бойових дій до частини громад Запорізької області, дистанційна форма навчання залишається актуальною майже для всіх закладів загальної середньої освіти регіону.

Управлінням Державної служби якості освіти у Запорізькій області у квітні 2023 року було досліджено питання якості організації освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання в умовах воєнного стану в 26 закладах загальної середньої освіти міста Запоріжжя (23% від загальної кількості). Результати дослідження свідчать, що в умовах дистанційного навчання майже 25% учнів/учениць місцевих шкіл не мають можливості навчатися онлайн разом із класом у синхронному режимі, навчаються із затримкою у часі, самостійно опрацьовують матеріал. Тільки третина старшокласників постійно дистанційно навчалася. Такий показник підтверджують і результати загальнодержавного дослідження якості організації освітнього процесу в умовах війни у 2022/2023 навчальному році, проведеного Державною службою якості освіти України, а саме: 30% учнів/учениць не мали постійного доступу до освітнього процесу в умовах війни, на Півдні України ця цифра сягала 40%. При цьому ситуація з доступом до освіти в містах краща, ніж

у селах. Але з числа дітей із малозабезпечених сімей у містах третина (32%) та майже половина (46%) у селах не мали доступу до освітнього процесу.

За результатами аналізу даних, отриманих від директорів шкіл Запорізької області, про стан виконання освітніх програм відповідно до Державних стандартів загальної середньої освіти та результатів річного оцінювання учнів/учениць після завершення навчання за освітньою програмою закладу освіти за 2022/2023 навчальний рік встановлено, що 10122 здобувачів освіти (7% від загальної кількості учнів) шкіл Запорізької області не пройшли річне оцінювання та 240 осіб (2%), які здобували загальну середню освіту за однією з індивідуальних форм (сімейною, екстернатною). Мова, зокрема, про учнів, які перебувають у зоні активних бойових дій, на тимчасово окупованих територіях, а також тих, які виїхали за кордон.

Постійні обстріли території обласного центру, нестабільні умови організації освітнього процесу, зниження мотивації та психоемоційного стану учнів/учениць та вчителів, безумовно, впливають на результати навчання учнів/учениць. Враховуючи дистанційну ізольованість учнів на онлайн-заняттях, обмеженість санітарними нормами часу синхронної взаємодії учасників освітнього процесу, більшість учителів потребують спеціальної підготовки для надання психоемоційної підтримки дітей та збереження власного ментального здоров'я.

Ще одним викликом є компенсація втрат у навчанні, яких зазнало учнівство. Це втрати у навчальному часі, які не зафіксували директори шкіл, пов'язані з довготривалими тривогами, відсутністю електрики тощо. Враховуючи, що у школах компенсаторною моделлю подолання освітніх втрат залишається самостійна робота учнів, відсутність оцінки навичок самоорганізації та автономії учнів протягом періоду дистанційного навчання ускладнює вибір форм навчальних робіт педагогами для організації самостійної діяльності учнів.

Результати дослідження стали передумовою для розробки Програми моніторингу якості організації дистанційного навчання у закладах загальної середньої освіти Запорізької області.

Мета моніторингу: дослідити якість надання освітніх послуг у закладах загальної середньої освіти Запорізької області в умовах дистанційного навчання під час війни та післявоєнний період.

Відповідно до мети визначено **завдання** моніторингового дослідження:

- вивчити умови організації роботи закладів загальної середньої освіти за межами будівель шкіл в умовах війни та після деокупації територій (безпека, технічні умови, створення освітніх центрів (хабів) дистанційного навчання, використання інших приміщень тощо);

- вивчити способи та умови організації освітнього процесу для різних категорій здобувачів освіти (учні, які знаходяться за кордоном та продовжують навчання в школах; учні, які знаходяться на тимчасово окупованих територіях);

- дослідити стан організації належного психологічного, соціально-педагогічного супроводу учасників освітнього процесу, рівень забезпечення

індивідуального підходу; рівень професійної компетентності педагогічних працівників з питань психосоціальної підтримки учнів;

- дослідити (визначити) освітні втрати та здобутки в умовах дистанційного навчання (навчальний час, зміни у психічному стані учасників освітнього процесу, навички та компетентності, які продемонстрували чи не продемонстрували учні протягом періоду дистанційного навчання: автономія, здатність самостійно навчатися, самоконтроль, контроль емоцій, самоорганізація, управління часом, здатність навчатися онлайн);

- дослідити управлінську модель закладів освіти у подоланні освітніх втрат;

- визначити потреби педагогів у набутті нових комунікаційних навичок для роботи в умовах дистанційного навчання, психологічній підтримці, залучення до прийняття рішень та розроблення стратегій роботи закладів в умовах війни та післявоєнного періоду;

- розробити рекомендації за результатами моніторингового дослідження.

Об'єкти моніторингу

- способи та умови організації освітнього процесу для здобувачів освіти, які знаходяться за кордоном і поєднують навчання в українських школах та знаходяться на тимчасово окупованих територіях;

- здійснення освітньої та управлінської діяльності під час дистанційного навчання (матеріально-технічні, кадрові, здоров'язберігаючі);

- результати навчання та розвитку здобувачів освіти, формування їх компетентностей.

II. Суб'єкти моніторингового дослідження

1. Суб'єктом, що проводить моніторинг, є управління Державної служби якості освіти у Запорізькій області.

2. Ініціатором моніторингу є Департамент освіти і науки Запорізької обласної державної адміністрації.

3. Суб'єктами, які здійснюють науково-методологічний супровід моніторингу є: комунальний заклад «Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» Запорізької обласної ради, Бердянський державний педагогічний університет, Запорізький національний університет, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького.

4. Учасники дослідження:

1) учні базової та профільної школи (хлопці, дівчата, у тому числі з особливими освітніми потребами);

2) педагогічні працівники початкової, базової та профільної школи (всіх освітніх галузей);

3) батьки, інші законні представники учнів початкової, базової та профільної школи;

4) керівники закладів загальної середньої освіти.

III. Індикатори:

1. Здійснення школами освітньої діяльності:

- за межами будівель та споруд у зв'язку із станом будівель шкіл (зруйнована, окупована, пошкоджена);
- місце організації освітнього процесу та технічні можливості (освітній центр (хаб), приміщення інших закладів освіти, пристосовані приміщення, заклади культури тощо).

2. Способи та умови організації освітнього процесу для здобувачів освіти, які знаходяться за кордоном і поєднують навчання в українських школах, та знаходяться на тимчасово окупованих територіях:

- організація індивідуального навчання (екстернат, сімейна (домашня) форма здобуття освіти, асинхронний режим навчання);
- організація самостійної роботи учнів (з усіх предметів Державного стандарту; окремих предметів, відсутніх в освітніх стандартах закордонних шкіл; на вибір здобувачів освіти);
- оцінювання здобувачів освіти (за результатами підсумкових робіт за всіма предметами, зарахування результатів навчання з інших шкіл, підсумкове оцінювання з окремих предметів);
- контроль за результатами навчання та присутністю дітей на онлайн-заняттях (з окремих предметів, з усіх предметів Державного стандарту, не здійснюється, присутність не вимагається, вимагають довідку з місця навчання).
- підтримка найбільш вразливих категорій учнів, з обмеженим доступ до освітнього процесу під час дистанційного навчання (тимчасове використання девайсів, комунікативна підтримка телефонним зв'язком, можливість отримання консультацій).

3. Психологічна допомога та психоемоційна підтримка учасників освітнього процесу та належний психологічний, соціально-педагогічний супровід учасників освітнього процесу:

- учні та батьки звертаються до практичних психологів з психологічних проблем;
- вирішуються проблеми дистанційної ізоляції здобувачів освіти (можливість задавати питання, розповісти про себе, спілкуватися з однолітками, працювати в групах, брати участь у змаганнях, конкурсах, вчителі поважають кожную дитину, її цілі, запити та інтереси, підтримують співпрацю з учнями на засадах партнерства);
- учні зайняті під час повітряної тривоги (залишаються вдома, перебувають в укриттях, не мають можливості для укриття, не звертають увагу на тривогу, продовжують звичні справи);
- у закладі освіти дотримуються алгоритму дій «Повітряна тривога» під час онлайн-заняття (заняття не проводяться, коли тривога у місці, де перебуває вчитель, вчитель заспокоює, чітко надає інструкцію, заняття проводяться незалежно від ситуації, самостійне відключення учня під час сигналу сирени);
- вчителі повідомляють про заміну часу занять у синхронному режимі, розміщують відеозапис занять на освітній платформі, надають інструкцію до

виконання самостійної роботи, критерії оцінювання тощо, ефективно використовують педагогічну технологію «перевернутий клас»;

- всі (частка) педагогічних працівників володіють методикою психоемоційної підтримки: використовують різноманітні методики (дихальні вправи, медитація, техніки релаксації, фізичні вправи, ігрові вправи), встановлюють емоційний зв'язок з учнями під час навчального заняття; фахівці психологічної служби впроваджують «годину психолога/соціального педагога» та факультативні курси; батьки/законні представники учнів залучаються до надання першої психологічної допомоги та психоемоційної підтримки;

- заклад освіти забезпечений практичним психологом, соціальним педагогом; підвищується професійна компетентність фахівців із питань роботи з психоемоційними труднощами, пов'язаними з війною;

- забезпечено доступність до психологічної допомоги (консультації онлайн, консультації офлайн, індивідуальна робота з учнями/батьками);

- всі (частка) педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти пройшли психологічні тренінги, спеціалізовані тренінги для практичних психологів, обмінюються досвідом з колегами; в закладі працюють за принципом «педагог-тренер»; всі (частка) педагогів володіють навичками з надання домедичної допомоги, ознайомлені з методиками надання психоемоційної підтримки тощо;

- у закладі освіти проводиться соціально-педагогічна та психологічна просвітницька діяльність, усі учасники освітнього процесу інформовані з питань збереження їхнього соціального благополуччя і психічного здоров'я;

- потреби педагогів.

4. У закладі освіти створена система діагностики, обліку та компенсування освітніх втрат:

- для проведення діагностичного оцінювання використовується освітня платформа ВШО;

- інструментарій діагностичного оцінювання розробляється педагогами самостійно;

- вчителі вносять зміни до календарно-тематичного плану;

- використовують практику ущільнення навчальних програм;

- проводять консультації, навчальні заняття в інший час;

- гнучка зміна структури року, у частині збільшення навчальних днів у червні;

- визначені потреби закладу освіти.

5. В учнів сформовані:

- уміння вчитися: уміння планувати час, розуміння навчальних цілей;

- уміння самостійно виконувати завдання;

- уміння здійснювати самооцінювання.

6. Батьки беруть участь в освітньому процесі:

- у дитини організовано робоче місце, наявний власний девайс;

- наявність часу для допомоги дитині;

- разом з дитиною виконують навчальні роботи, пояснюють матеріал, користуються послугами репетитора;
- підтримують зв'язок із вчителями;
- контролюють результати досягнень дитини;
- отримують консультації, поради від вчителів;
- отримують психологічну підтримку;
- задоволені результатами навчання дитини та рівнем організації дистанційної освіти в школі.

III. Вид моніторингу

Зовнішній, регіональний.

IV. Процедура проведення моніторингу

Моніторинг проводиться шляхом анонімного вибіркового онлайн-опитування з використанням Google-форм, а також через організацію фокус-групових інтерв'ю, індивідуальної бесіди з учнями, спостереження за педагогічною діяльністю педагогічних працівників з використанням технологій дистанційного навчання, аналізу освітніх програм закладів освіти.

IV. Форми проведення моніторингу

- одержання інформації від учасників дослідження (за допомогою спостереження, інтерв'ювання тощо);
- одержання інформації без залучення учасників дослідження (за допомогою вивчення документації, статистичної або оперативної інформації тощо);
- опосередкованого одержання інформації від учасників дослідження із залученням експертів;
- індивідуальна робота з учнями із залученням експертів, соціальних педагогів закладів освіти.

Під час проведення дослідження використовується фронтальна, групова, індивідуальна робота учасників дослідження.

IV. Методи моніторингу

Опитування: анкетування учнів, батьків (початкова школа/базова і старша), вчителів (початкова школа/базова і старша), керівників закладів освіти, фокус-група з педагогами (базова-старша з різних освітніх галузей), спостереження за освітнім процесом та освітньою діяльністю у закладах освіти; аналіз статистичних даних про стан системи освіти за встановленими формами звітності, аналіз документації (освітніх програм) закладів освіти, індивідуальні бесіди з учнями.

V. Цикли моніторингу та основні етапи проведення

1. Моніторинг проводиться періодично за такими циклами:

I цикл – 2023/2024 н.р.;

II цикл – 2024/2025 н.р.;

III цикл – 2025/2026 н.р.

2. Основні етапи проведення моніторингу

Моніторинг передбачає такі етапи:

- 1) збір статистичної інформації щодо мережі закладів загальної середньої освіти Запорізької області, які фактично надають освітні послуги під час війни та післявоєнний період;
- 2) формування вибірки дослідження (заклади загальної середньої освіти, які беруть участь у моніторингу);
- 3) розроблення інструментарію моніторингу;
- 4) підбір обґрунтованої методології для оцінювання психоемоційного стану учнів з урахуванням вікових особливостей учасників моніторингу;
- 5) погодження з керівниками шкіл участь у моніторингу (отримання письмової згоди від учасників дослідження (у разі неповноліття здобувачів освіти – згоду одного з їх батьків, інших законних представників) щодо їх участі у моніторингу;
- 6) проведення онлайн опитування керівників, вчителів, батьків, учнів;
- 7) проведення фокус-груп;
- 8) аналіз та узагальнення результатів моніторингу;
- 9) підготовка і оприлюднення звітів за результатами моніторингу;
- 10) оприлюднення рекомендацій за результатами моніторингу.

VI. Інструменти, що будуть застосовані під час моніторингу

1. Для анкетування учасників моніторингу використовуються чотири типи анкет:

- 1) анкета для учнів;
- 2) анкета для батьків та інших законних представників;
- 3) анкета для педагогічних працівників;
- 4) анкета для керівника закладу освіти;

2. Для роботи з фокус-групами використовуються інструкції для фокус-групового дослідження.

3. Для спостереження за онлайн-заняттями використовується карта спостереження.

4. Для індивідуальної роботи з учнями використовуються інструкції.

5. Інформація, зібрана у процесі дослідження, може бути використана з дослідницькою метою. Неперсоніфіковані результати дослідження можуть бути опубліковані.

6. Документи закладів освіти аналізуються шляхом вивчення їх на офіційних вебсайтах закладів освіти, які оприлюднені відповідно до статті 30 Закону України «Про освіту».

VII. Регламенти та умови проведення моніторингу

Моніторинг проводиться у терміни, визначені графіком кожного циклу, відповідно до Порядку проведення моніторингу якості освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 16 січня 2020 року № 54, нормативно-правових актів з питань організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

Для забезпечення проведення моніторингу управління Служби отримує згоду закладів освіти на проведення моніторингу, визначені відповідно до вибірки дослідження.

VIII. Визначення результатів моніторингу

1. Результати моніторингу визначатимуться на основі узагальнених даних статистично-математичної обробки результатів анкетування, узагальнення інформації за результатами спостереження за педагогічною діяльністю, індивідуальної роботи та фокус-груп, вивчення документації шкіл (освітніх програм) через відкриті джерела інформації та підготовку звітів.

2. Інформування про результати моніторингу здійснюється шляхом оприлюднення інформаційно-аналітичних звітів на офіційному сайті Державної служби якості освіти України, презентації на розширеній колегії управління Державної служби якості освіти у Запорізькій області.

**Графік проведення моніторингу в 2023/2024 н. р. та
узагальнення його результатів**

№	Заходи	Відповідальні	Термін виконання
1.	Збір статистичної інформації щодо мережі закладів загальної середньої освіти Запорізької області, які фактично надають освітні послуги під час війни	Управління Служби	15.09.2023
2.	Розроблення інструментарію моніторингу	КЗ «ЗОІШО» ЗОР, БДПУ, ЗНУ, МДПУ	20.10.2023
3.	Розроблення інструкцій для фокус-групового дослідження; карти спостереження за онлайн-заняттями	БДПУ, ЗНУ, МДПУ	20.10.2023
4.	Створення вибірки дослідження	Управління Служби	01.10.2023
5.	Отримання письмової згоди від учасників дослідження (у разі неповноліття здобувачів освіти – згоду одного з батьків, інших законних представників) щодо їх участі у моніторингу	Управління Служби	20.10.2023
6.	Підготовка та затвердження наказу управління Державної служби якості освіти у Запорізькій області про проведення моніторингу	Управління Служби	25.10.2023
7.	Погодження з керівниками шкіл участі в моніторингу	Управління Служби	25.10.2023
8.	Погодження освітніх експертів для спостереження за онлайн-заняттями	КЗ «ЗОІШО» ЗОР, БДПУ, ЗНУ, МДПУ	25.10.2023
9.	Підбір обґрунтованої методології для оцінювання психоемоційного стану учнів з урахуванням вікових особливостей учасників моніторингу, розробка інструментарію та критеріїв оцінювання та узагальнення дослідження	КЗ «ЗОІШО» ЗОР	30.10.2023

10.	Підбір та навчання експертів із числа практичних психологів закладів освіти	КЗ «ЗОІППО» ЗОР, БДПУ, ЗНУ, МДПУ	15.10.2023
11.	Оцінювання психоемоційного стану учнів (фокус-груп)	КЗ «ЗОІППО» ЗОР, БДПУ, ЗНУ, МДПУ	25.12.2023
12.	Узагальнення результатів оцінювання	КЗ «ЗОІППО» ЗОР	15.01.2024
13.	Проведення онлайн опитування	КЗ «ЗОІППО» ЗОР	30.11.2023, 01.02.2024
14.	Проведення фокус-груп	Управління Служби	29.02.2024
15.	Спостереження за навчальними заняттями	КЗ «ЗОІППО» ЗОР, БДПУ, ЗНУ, МДПУ	01.11.2023
16.	Аналіз та узагальнення результатів дослідження першого циклу	КЗ «ЗОІППО» ЗОР, Управління Служби	31.03.2024
17.	Оприлюднення звіту і рекомендацій за результатами першого циклу моніторингу	Управління Служби	30.04.2024

**Графік проведення моніторингу в 2024/2025 н. р. та
узагальнення його результатів**

№	Заходи	Відповідальні	Термін виконання
1.	Збір статистичної інформації щодо мережі закладів загальної середньої освіти Запорізької області, які фактично надають освітні послуги під час війни (післявоєнний період)	Управління Служби	15.09.2024
2.	Розроблення інструментарію моніторингу	КЗ «ЗОІППО» ЗОР, БДПУ, ЗНУ, МДПУ	20.10.2024
3.	Розроблення інструкцій для фокус-групового дослідження, карти спостереження за онлайн-заняттями	БДПУ, ЗНУ, МДПУ	20.10.2024
4.	Створення вибірки дослідження	Управління Служби	01.10.2024

5.	Підготовка та затвердження наказу управління Державної служби якості освіти у Запорізькій області про проведення моніторингу	Управління Служби	25.10.2024
6.	Погодження з керівниками шкіл участі в моніторингу (отримання письмової згоди)	Управління Служби	25.10.2024
7.	Погодження освітніх експертів для спостереження за онлайн-заняттями	КЗ «ЗОППО» ЗОР, БДПУ, ЗНУ, МДПУ	25.10.2024
8.	Проведення онлайн опитування	КЗ «ЗОППО» ЗОР	29.11.2024, 03.02.2025
9.	Проведення фокус-груп	Управління Служби	28.02.2025
10.	Вивчення питання щодо рівня кваліфікації педагогічних працівників, які забезпечують психосоціальну підтримку учням, виконання рекомендацій	КЗ «ЗОППО» ЗОР	01.11.2024
11.	Спостереження за навчальними заняттями	КЗ «ЗОППО» ЗОР, БДПУ, ЗНУ, МДПУ	01.11.2024
12.	Аналіз та узагальнення результатів дослідження другого циклу	КЗ «ЗОППО» ЗОР Управління Служби	31.03.2024
13.	Оприлюднення звіту і рекомендацій за результатами другого циклу моніторингу	Управління Служби	30.04.2025

**Графік проведення моніторингу в 2025/2026 н. р. та
узагальнення його результатів**

№	Заходи	Відповідальні	Термін виконання
1.	Збір статистичної інформації щодо мережі закладів загальної середньої освіти Запорізької області, які фактично надають освітні послуги (післявоєнний період)	Управління Служби	15.09.2025
2.	Розроблення інструментарію моніторингу	КЗ «ЗОППО» ЗОР, БДПУ, ЗНУ, МДПУ	20.10.2025

3.	Розроблення інструкцій для фокус-групового дослідження, карти спостереження за онлайн-заняттями	БДПУ, ЗНУ, МДПУ	20.10.2025
4.	Створення вибірки дослідження	Управління Служби	01.10.2025
5.	Підготовка та затвердження наказу управління Державної служби якості освіти у Запорізькій області про проведення моніторингу	Управління Служби	25.10.2025
6.	Погодження з керівниками шкіл участі в моніторингу (отримання письмової згоди)	Управління Служби	25.10.2025
7.	Погодження освітніх експертів для спостереження за онлайн-заняттями	КЗ «ЗОШПО» ЗОР, БДПУ, ЗНУ, МДПУ	25.10.2025
8.	Вивчення стану організації належного психологічного, соціально-педагогічного супроводу учасників освітнього процесу	КЗ «ЗОШПО» ЗОР	15.01.2026
9.	Проведення онлайн опитування	КЗ «ЗОШПО» ЗОР	28.11.2025, 02.02.2026
10.	Проведення фокус-груп	Управління Служби	27.02.2026
11.	Спостереження за навчальними заняттями	КЗ «ЗОШПО» ЗОР, БДПУ, ЗНУ, МДПУ	03.11.2025
12.	Аналіз та узагальнення результатів дослідження третього циклу	КЗ «ЗОШПО» ЗОР Управління Служби	31.03.2026
13.	Оприлюднення звіту і рекомендацій за результатами третього циклу моніторингу	Управління Служби	30.04.2026

Начальник управління

Тетяна ОЗЕРОВА